

OSMO TIILILÄN TEOLOGIAA VII

Väinö Hotti

Teh.Vhn

(nettikuva)

TIMO JUNKKAALA

Tietoja

Kuvaus

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perusta-lehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Synty: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#),

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

Tietoja

Osmo Antero Tiililä toimi Helsingin yliopiston dogmatiikan professorina 1939–1967. Hän oli paitsi professori ja tutkija myös tuottelias kirjoittaja ja suosittu kristillinen puhuja, joka kokosi suuret kuulijajoukot. Hänen kiinnostuksensa tutkijana suuntautui erityisesti herätysliikkeisiin. [Wikipedia](#)

Synty: 3. maaliskuuta 1904, Tampere

Kuoli: 16. joulukuuta 1972 Helsinki

Kirjat: Elämäni ja kirjani, Syvällä kulkee väkevä virta: valitut runot, Antti J. Pietilä: kiistelty kirkonmies

Tuhatvuotinen valtakunta

”Tiililä liittyi siis sellaiseen Raamatun tulkintaan, jonka mukaan maan päälle oli odotettavissa erityinen tuhatvuotinen valtakunta” (298).

”Tiililä mainitsi kiliesmin edustajia teologian historiassa ja totesi Augsburgin tunnustuksen kielteisestä kannasta, että se kohdistui juutalaisiin oppeihin ja uskonpuhdistuksen ajan hurmahenkiin, joten senkään perusteella ei voi ottaa ehdotonta kantaa sen oppiin” (298-299).

MANGS JA MUROMA

*”Tiililän mukaan herätykset ovat parasta, mitä maan päällä yleensä voi kokea. **”uudistuneiden ihmisten mukana” tulee maan päälle ”taivaan valtakunnan elämää”** (301) ...*

*”Mangsin julistus oli hänen mukaansa tyypillistä anglosaksista herätyskristillisyyttä, joka keskittyi **”pyhityskysymykseen ja siihen, mitä ihmisessä tapahtuu”**. Osmo ja Inger Tiililällä oli Mangsiin myös henkilökohtainen yhteys... **mitään sellaista, minkä Tiililä olisi opillisesti kokenut ongelmalliseksi, ei puheissa kuitenkaan ollut”** (301-302).*

*”Tiililä totesi, ettei Muroman kasteoppi ole luterilainen, **”mutta hän seisoo sen takana persoonallisesti vakuuttuneena sen raamatullisuudesta”**. Tiililä arvosti sitä, **että Muroma oli lukenut paljon ja että hänellä oli vahva henkilökohtainen vakaumus”** (302-303).*

*”Muroma esitti jossain vaiheessa Tiililälle, **että tämän olisi pitänyt lähteä evankelioimistyöhön eikä jäädä tekemään tiedettä”** (303).*

*”Kun myöskään Frank Mangsin toiminnan pohjalta syntyneen Kansan Raamattuseuran allianssihenkisyyys ei Tiililää viehättänyt, **jäi läheisimmäksi Muroman säätien edustama liike”** (303).*

SIGFRID SIRENIUS

*”Tampereen kirkkopäivillä oli Tiililän mukaan esitetty, **että ”unohtamalla itsensä ja tekemällä uhrautuvaa työtä lähimmäisen hyväksi varmimmin pelastaa sielunsa”** (311).*

*”Sireniuksen takana oli Christoph Blumhardt, joka opetti, ettei kristinuskon tarkoitus ole ensi sijassa tehdä ihmisiä autuaiksi, **vaan saattaa voimaan Jumalan valtakunta maan päällä”** (311).*

*”Sirenius vältti Blumhardtin äärimmäiset käsitykset, mutta oli **samaa mieltä keskeisimmissä asioissa**. Kysymykseen, miksi maailma ei vielä ole muuttunut Jumalan valtakunnaksi, molemmat vastaavat, **että Jumala kyllä tahtoisi, mutta ihmiset estävät. Tiililän mukaan näkemys ei ole raamatullinen. Hänen mukaansa Jumalan valtakunta tulee näkyvällä tavalla vasta Kristuksen paluussa. Tiililä olisi valmis puhumaan Jumalan***

*valtakunnan näkyvästä voitosta maan päällä tuhatvuotisen valtakunnan yhteydessä, mutta totesi, ettei **Blumhardtin ja Sireniuksen opetusta voinut yhdistää siihen***” (311-312) ...

Lundilainen teologia

*Tiililä totesi arvostelussaan, ettei Jumalan valtakuntaa voida uudistaa työtapoja parantamalla, vaan **todellista uudistusta tapahtuu vain siellä, "missä Jumala antaa hengellisen herätyksen tuulten puhaltua"**, ja silloin vanhoissakin raiteissa ajaen kannetaan hedelmää iankaikkisuudelle*” (344).

*"oppi uskontojen yhteydestä voi viihtyä vain siellä, **missä kielletään Jumalan erityinen ilmoitus Kristuksessa**"* 344-345).

*"Jos Jumalan luo alkoi löytyä muitakin teitä kuin Kristus, silloin ei tietysti tarvittu enää mitään herätystä eikä kääntymistä, mutta silloin ei vaarantunut enää vain pietismi vaan **koko kristillinen usko**. Siksi Tiililä ei vaiennut”* (347).

"Siirala päätyi siihen, ettei ole oikein erottaa toisistaan näkyvää kirkkoa eli kirkkolaitosta ja todellista seurakuntaa (348).

*"Pelastuskysymyksen vieroksuminen liittyi Tiililän mukaan siihen, että **kaikkia kastettuja oli alettu pitää Kristuksen kirkkoon kuuluvina, ja opetettiin jopa, että "olla pelastettu on olla ihminen"*** (350).

*"Lundin johtavat teologit olivat esittäneet, ettei **dogmaatikolta ole vaadittava henkilökohtaista uskoa***” (351).

*"Heimillä oli monipuolisuutensa tähden suuremmat edellytykset kuin muilla teologeilla käsitellä niitä kysymyksiä, joita nykyajan ajatteleva ihminen kristinuskon edessä tekee. **Heimin mukaan teologia teki virheen, kun se ei enää pyrkinyt asettamaan uskon maailmankuvaa epäuskon maailmankuvaa vastaan***” (351).

*"Tiililälle lundilaisuus oli osa sitä uutta suuntausta, joka näytti saattavan vaaraan **koko perinteisen kristillisen uskon***” (356) ...

Armojärjestys ja Hedbergin oppi

*"Jumaluusopin tehtävänä on palvella seurakuntaa." Näin Tiililä aloitti vuonna 1947 julkaisemansa kirjan Armonjärjestyksestä - maallikkojen uskonopin ääriviivoja, jota voidaan pitää hänen teologiansa kansanomaisena yleisesityksenä...**miten ihminen tulee osalliseksi Raamatun ilmoittamasta pelastuksesta. Se oli Tiililälle elämän ja teologian tärkein kysymys**" (359) ...*

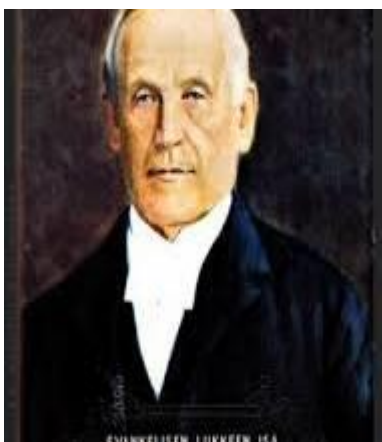
*"Uskon ja kokemuksen suhteesta Tiililä opetti, **että uskoa seuraa kokemuksia**, mutta usko ei ole eikä saa olla riippuvainen niistä **vaan Jumalan sanasta**" (362) ...*

... Luther-tulkintaa

*"Kun merkittävä osa evankelista liikettä Hedbergin protestista välittämättä jäi edustamaan ns. **koko maailman autuuden oppia**, se osoitti Tiililän mukaan, että liikkeessä vaikuttivat "kaikkeen uskonnolliseen kehitykseen historiassa vaikuttavat **huonontumisen (degeneraation) lait**" (366).*

*"Tiililän mukaan Hedbergin opettama usko ei ollut pelkkää totena pitämistä vaan **todellista yhteyttä Kristukseen**" (367) ...*

*"Hedberg teki niin merkittävän työn kasteopin selvittelyssä, että Tiililä kutsui häntä todelliseksi **luterilaisuuden ritariksi ja uusia uria aukovaksi lähdeihmiseksi**" (367).*

(nettikuva)

FREDRIK GABRIEL HEDBERG
17.7.1811 – 19.8.-1893

*"Tiililä hyväksyi lähes kokonaan Hedbergin kasteopin ja oli siitä jopa selvästi innostunut. Ainoan poikkeuksen muodostaa kysymys **lapsen uskosta**. "On vaikeata vapautua siitä ajatuksesta, että tämä asia tuo Hedbergin esitykseen eräitä hämäräköjiä kohtia." Tiililän mukaan olisi johdonmukaisinta "**lapsi-kasteen kohdalla jättää kokonaan pois puhe uskosta**" (367) ...*

Kirjan arvostelua

”Muut kuin evankelisen liikkeen omat edustajat pitivät Tiililän kirjaa hyvänä” (369).

”Tiililä sanoi, ettei hänellä ole ollut halua näihin riitoihin, mutta nyt hänen käsityksensä Evankeliumiyhdistyksestä oli muuttunut. ”Te olette ajamalla ajaneet luotanne ystävän, joka ei olisi tahtonut lähteä” (370).

”Tiililä kertasi vanhurskauttamisopin peruskohdat ja totesi, että ns. koko maailman autuuden oppiin sisältyi ristiriita. ”Jos koko maailma on vanhurskas ja kuitenkin vain uskosta vanhurskaudutaan, on pääteltävä, että koko maailma uskoo. Koko maailma ei usko, ja sen takia ei koko maailma myöskään ole vanhurskas ja autuas” (371).

”Jos rakkaat evankeliset veljemme suostuisivat muun kristikansan mukana puhumaan koko maailman sovituksesta ja vain niiden vanhurskaudesta, jotka uskossa ottavat sovituksen Kristuksessa vastaan, löytäisimme opillisen yhteyden” (371).

”Tiililä kävi keskustelemassa asiasta myös A.J. Bäckin kanssa, joka oli vanhoja evankelisen liikkeen johtajia ja jonka Tiililä tunsi Käpylän ajoilta. Tapaaminen alkoi yllättävästi, sillä vanha rovasti sanoi jo eteisessä, että hänen pitäisi sitoa Tiililä syntiin, koska tämä kielsi Kristuksen” (372) ...

Dekaanina

”Marraskuussa 1948 Tiililä kirjoitti Evankeliumiyhdistyksen johtokunnalle kirjeen, jonka mukaan Saarisalo oli evankelisten pappien kokouksessa sanonut, että teologinen tiedekunta on avoin portti helvettiin” (375).

”Tiililä kirjoitti keväällä 1947 Kotimaahan myönteisen arvion Kareksen Heränneen kansan vaelluksesta, josta tuolloin oli ilmestynyt neljä osaa...Kares kiitti Tiililää kirjoituksesta ja esitti samalla toiveen, että saisi joskus kuljettaa Tiililää kotiseuroissa Etelä-Pohjanmaalla” (377) ...

Teologisen linjan hahmottuminen

”Tiililä piti erehdyksenä katolisuudessa ja ortodoksisuudessa vallinnutta käsitystä, jonka mukaan luonnollinen järki voisi päästä tuntemaan Jumalan. Synnin tähden se oli hänen mielestään mahdotonta” (383).

”Vaikka teologin tehtävä on pyrkiä käsitteelliseen selvyyteen, on samalla tunnustettava, että Jumalan kohdalla käsitteet ovat vain hämääviä likiarvoja, sillä ”tässä olisi enemmän kumarrettava ja palvottava”. ”Jumala voidaan tuntea vain sitä mukaa kuin eletään hänen yhteydessään.” Kristillisen teologian on Tiililän mukaan perustauduttava sekä Jumalan sanaan että kristilliseen kokemukseen” (383) ...

Liberaaliteologiaa

”Liberaalin teologian eräitä pääväittämiä on aina ollut, ettei Raamatun sananmukainen tulkinta ole tarpeellista, kunhan vain ollaan perillä Raamatun hengestä. Mutta tällainen ’henki’ oli Tiililän mukaan ylen helposti tulkitsijan oma henki” (386-387) ...

Ole Hallesbyn teologia

(nettikuva)

OLE HALLESBY
5.8.1879 – 22.11.1961

Uskonnonhistoriallinen koulukunta lähti siitä, että kristinuskon ja muiden uskontojen välillä saattoi olla vain suhteellisia eroja. Hallesbyn mukaan liberaalin teologian perusvirhe oli siinä, että sen mukaan luonnollinen ihminen kykeni tutkimaan kristinuskoa” (387).

”Antaessaan Hengen todistukselle uskonvarmuudessa keskeisen merkityksen Hallesby tuli Tiililän mukaan lähelle suomalaisen herännäisyyden ajatusta, ettei saa ”ryövätä” sanaa tai uskoa, vaan että tulee odottaa kunnes saa Kristukselta ”armon vilauksen” (388).

”Tiililän mukaan Hallesbyn inspiraatio-oppi tuli lähelle Pietilän näkemystä. Johtava ajatus Hallesbyn etiikassa oli Tiililän mukaan se, että kristil-

linen etiikka on ajateltavissa ainoastaan uudistuneen persoonallisuuden etiikkana sanan ja uskon pohjalta” (388).

Herännäisyys

”Vaikka herännäisyyden sanoma keskittyi Kristuksen työhön meidän puolestamme ja sitä seuraavan anteeksiannon julistamiseen, usko ei sen mukaan ollut vain totena pitämistä, vaan elävää yhteyttä Kristukseen. Tämä osoitti Tiililän mielestä liikkeen pietistisen luonteen. ”Sisäiset sydämen tapahtumat ovat tärkeitä” (390).

”herännäisyyden armonjärjestys on yksinkertainen: Kristuksen ja syntisen on päästävä toistensa yhteyteen. Sen mitä Kristus on tehnyt meidän puolestamme on tultava todeksi meissä” (390).

”Heränneiden mukaan ihmisen täytyy ensin tulla synninsuruun. Vasta alas lyöty saa avun. Kristillisyyys on jatkuvaa Herran hoidossa olemista, kasvua alaspäin” (390).

(nettikuva)

PAAVO RUOTSALAINEN

9.7.1777 – 27.1.1852

”Pohtiessaan herännäisyyden ja evankelisuuden eroa Tiililä totesi Paavo Ruotsalaisen opettaneen, että jos ihminen ilman sisäistä armontuntoa luottaa sanassa oleviin lupauksiin ja ikään kuin pakottautuu varmuuteen, se on ”sanan päälle krossaamista” ja ”uskon ryöstämistä” ...Kristitty voi vilaukselta todeta omistavansa, kaikki muu on ikävöintiä” (390).

”Toisaalta Tiililä totesi, että herännäisyydenkin odottava usko oli nimenomaan Kristukseen katsomista, ei itseensä tuijottamista. Uusi elämä ilmenee Hengen köyhydessä. Ikävöivä usko on jo omistamista. Joka huutaa Herran perään, on jo tämän parissa. Kaipaus on jo armonelämää. Ahdistuminen Herran luo on jo elävää uskoa. Uskon puutteen tunto on jo itse uskoa. Kristus on läsnä isoavassa uskossa. Sanoessaan ”tulloon vaikka tuomio” on mukana lapsen turvallinen jättäytyminen isän käsiin” (391).